

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
СОРОКУН Юлії Сергіївни
на тему: «МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ТРАНСПОРТНИХ
ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ ОЩАДЛИВОГО
ВИРОБНИЦТВА»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дисертації. Особливе географічне розташування дозволяє Україні займати місце транзитної держави, і, як наслідок, наявність великої кількості транзитних транспортних коридорів, автомобільних доріг міжнародного та європейського значення, великих транспортних вузлів, що концентрують залізничний, автомобільний, авіаційний та водний транспорт, а це, в свою чергу, висуває підвищені вимоги до системи організації перевезень вантажів та пасажирів. Основними проблемами, що стримують забезпечення зростаючого попиту на транспортні послуги за обсягом та якістю, є: вибіркове оновлення транспортних засобів та дорожнього господарства, невідповідність їх технічного рівня вимогам майбутнього; низька ефективність фінансово-економічних механізмів залучення інвестицій для розвитку транспорту.

Вихід з ситуації, що склалася, потребує уміння здійснювати необхідні зміни, адаптуватися для забезпечення конкурентоспроможності і успішного існування в довгостроковій перспективі. За таких умов, одним із головних завдань підприємств транспорту стає виживання і збереження своїх позицій на ринку через виявлення прихованих резервів та скорочення власних витрат, що вимагає системного впровадження ресурсозберігаючих технологій. Сутність концепції ощадливого виробництва полягає в підвищенні ефективності діяльності без значних капітальних вкладень за рахунок виключення втрат як ретельного і послідовного процесу.

Процес впровадження концепції ощадливого виробництва в діяльність транспортного підприємства потребує дослідження теоретичних та науково-методичних положень щодо формування механізму управління діяльністю транспортних підприємств на засадах концепції ощадливого виробництва, тому проведене дослідження в дисертаційній роботі Сорокун Ю.С. є актуальним.

Зв'язок роботи з державними науковими (галузевими) програмами, планами, темами. Основні положення, висновки та рекомендації, які були отримані в дисертації, використані при виконанні таких науково-дослідних робіт: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах глобалізації» (виконувалася у Державному університеті інфраструктури та технологій у 2019-2022 рр., номер державної реєстрації 0118U100624), особистий внесок автора у дослідженні зазначеної теми полягає у визначенні потенціалу та

перспектив розвитку транспортної галузі України; участь у дослідженні науково-дослідної теми «Управління економічною ефективністю діяльності підприємств» (номер державної реєстрації 0118U000786), (довідка №2012/20-10 від 29.12.2020 р.), де автором досліджено синергетичний ефект від застосування концепцій ощадливого виробництва та «Індустрії 4.0» для підприємств транспортної галузі.

Наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження. Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та опублікованими науковими працями дає можливість погодитися з наступними положеннями, що винесені на захист як предмет наукової новизни:

«удосконалено:

- механізм управління діяльністю транспортних підприємств на засадах концепції ощадливого виробництва, який на відміну від існуючих, визначається як сукупність цілей, принципів, мети та комплексу специфічних інструментів щодо оптимізації процесів, технологій та мислення, який ґрунтується на визначенні інтегрального показника оцінювання рівня ефективності транспортного підприємства, що дозволяє оцінити ефективність впровадження концепції ощадливого виробництва та забезпечити результат у частині безперервного вдосконалення якості надання транспортних послуг та покращення показників ефективності діяльності транспортного підприємства;

- концептуальну модель впровадження механізму управління діяльністю транспортним підприємством на засадах концепції ощадливого виробництва, яка на відміну від існуючих, складається з взаємопов'язаних та послідовних блоків: підготовки, планування, впровадження та оцінки, завершення впровадження та передбачає здійснення моніторингу та контролю всіх етапах, що сприятиме трансформації бізнес-процесів транспортного підприємства за рахунок впровадження концепції ощадливого виробництва;

- методичний підхід до оцінки рівня ефективності діяльності транспортного підприємства від впровадження концепції ощадливого виробництва, який на відміну від існуючих, ґрунтується на визначенні тенденцій змін показників роботи підприємства (економічної ефективності, ефективності управління персоналом, галузевої специфіки транспортного підприємства та ефективності використання основних засобів), розрахунку інтегрального показника та оцінці отриманих ефектів від реалізації механізму управління діяльністю транспортних підприємств на засадах концепції ощадливого виробництва;

набули подальшого розвитку:

- систематизація та класифікація інструментів концепції ощадливого виробництва залежно від сфер удосконалення, на яку має здійснюватися вплив, які на відміну від існуючих, об'єднано у дві групи оптимізації процесів, технологій та удосконалення мислення (прямого та непрямого впливу), що забезпечують безперервного вдосконалення бізнес-процесів на основі підвищення цінності до послуг, що надаються операційною системою підприємства, мінімізацію можливих

втрат і постійне поліпшення через використання інструментів концепції ощадливого виробництва;

- методичні засади до обґрунтування ключового фактору ефективного процесу впровадження концепції ощадливого виробництва в діяльність підприємств, а саме інструментів ощадливого виробництва на основі розрахунку рівня важливості, що дозволяє забезпечити створення культури безперервного вдосконалення якості надання послуг та підвищення показників рівня ефективності діяльності транспортного підприємства при реалізації механізму управління діяльністю транспортних підприємств на засадах концепції ощадливого виробництва;

- сутність поняття «механізм управління діяльністю транспортним підприємством на засадах концепції ощадливого виробництва», під яким слід розуміти, взаємопов'язану сукупність структурних елементів зі зворотним зв'язком, що визначає суб'єкт, об'єкт, цілі, принципи та мету, які впливають на вибір інструментів ощадливого виробництва, за рахунок використання яких підвищиться результативність внутрішніх функціональних сфер діяльності транспортного підприємства».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації практичного спрямування, які отримано Сорокун Юлією Сергіївною, є обґрунтованими та підтверджені результатами проведеного наукового дослідження. На підставі ознайомлення зі змістом і анотацією дисертації Сорокун Ю.С. доцільно стверджувати, що робота є завершена самостійно виконаним та логічно побудованим науковим дослідженням, яка містить вирішення науково-практичного завдання щодо формування механізму управління діяльністю транспортних підприємств на засадах концепції ощадливого виробництва. Висновки по роботі є повними та висвітлюють теоретичний та прикладний характер роботи.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів підтверджується їх застосуванням у діяльності підприємств та у навчальному процесі, зокрема: ТОВ «ДЕЛІВЕРІ» (акт впровадження № 01-ви від 03.04.2023 р.) та ТОВ «Консольлай» (акт впровадження № 28/02-04 від 28.04.2023 р.). Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес Державного університету інфраструктури та технологій при підготовці фахівців з менеджменту (акт впровадження № 397а/01-11 від 29.05.2023 р.).

Апробація результатів дослідження, повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях. Всі отримані наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою. Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 11 наукових публікаціях, у тому числі: п'ять наукових статей у наукових фахових виданнях України та виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз даних; шість публікації у виданнях апробаційного характеру.

Аналіз структури та змісту дисертації. Дисертація Сорокун Юлії Сергіївни виконана згідно з вимогами, що ставляться до таких робіт та містить усі структурні елементи, а саме: вступ; розділи і підрозділи роботи, в яких представлені огляд літератури, обґрунтування вибору напрямку та методів дослідження, власне дослідження та їх аналіз, висновки; список використаних джерел; додатки. Анотація подана українською та англійською мовами, в ній висвітлено зміст і основні результати дослідження; наведені ключові слова.

Загальний обсяг дисертації становить 202 сторінки друкованого комп'ютерного тексту. Основний зміст дисертаційної роботи викладено на 144 сторінках. Робота містить 21 таблицю та 36 рисунків, список використаних джерел зі 176 найменувань розміщено на 19 сторінках, 9 додатків на 21 сторінці.

Робота виконана у межах програми з підготовки доктора філософії впродовж 2019-2023 рр. у Державному університеті інфраструктури та технологій. У процесі виконання дисертаційної роботи автором використано загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, зокрема: методи узагальнення та системного аналізу - при вивченні теоретичних підходів щодо сутності понять «управління», «механізм» та «механізм управління»; методи порівняння та динамічного ряду - при аналізі стану, тенденцій розвитку транспортних підприємств; графічні методи - для наочного відображення аналітичних даних та результатів досліджень; методи логічного узагальнення - при визначенні факторів, які впливають на діяльність транспортних підприємств, при систематизації та класифікації інструментів концепції ощадливого виробництва; методи економіко-математичного моделювання - для розробки науково-методичного підходу до оцінювання рівня ефективності впровадження концепції ощадливого виробництва в діяльність транспортного підприємства.

Дотримання принципів академічної доброчесності. У дисертації та наукових публікаціях Сорокун Ю.С. ознак академічного плагіату не виявлено. Використання ідей, результатів та текстів інших авторів мають відповідне посилання на джерело.

Рекомендації щодо дисертації.

1. У таблиця 1.3 (стор. 46-48) наведені інтерпретація поняття «ощадливе виробництво», проте не виокремлено спільні думки та ключові фактори при визначенні поняття; також автором не наведене власне твердження щодо визначення концепції ощадливого виробництва, що б сприяло розвитку теоретичного апарату.

2. При дослідженні ролі концепції ощадливого виробництва в сучасному управлінні діяльністю транспортних підприємств було б доцільно окремо висвітлити саме роль персоналу у впровадженні концепції ощадливого виробництва на транспортному підприємстві.

3. У підрозділі 2.2 «Дослідження тенденцій розвитку транспортних підприємств» було б доцільно провести порівняльну характеристику показників діяльності транспортних українських транспортних підприємств та транспортних підприємств європейських країн.

4. У таблиці 3.2 наведено результати оцінки важливості ключових факторів наукових підходів із впровадження ощадливого виробництва за категоріями, проте у додатки бажано було б додати інформацію щодо проведеного розрахунку цих результативних значень.

Наведені зауваження не мають суттєвого впливу на науковий рівень дисертаційної роботи Сорокун Юлії Сергіївни.

Загальний висновок. Дисертація є завершеною науково-дослідницькою роботою, в якій сформовано механізм управління діяльністю транспортних підприємств на засадах концепції ощадливого виробництва, що дозволяє вдосконалити якість надання транспортних послуг та покращити показники ефективності діяльності транспортного підприємства.

За рівнем наукової новизни, теоретичного та практичного значення, ступенем апробації і відображення основних положень дисертаційна робота Сорокун Юлії Сергіївни на тему «Механізм управління діяльністю транспортних підприємств на засадах концепції ощадливого виробництва» відповідає спеціальності 073 «Менеджмент» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. Вважаю, що автор Сорокун Юлія Сергіївна заслуговує на присудження ступеня доктор філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри бізнес-логістики
та транспортних технологій
Державного університету
інфраструктури та технологій

Оц -

Ольга ПЕТРЕНКО

